

DR. KOZMA AHAČIČ

predstojnik, raziskovalec in jezikoslovec

»Potrošniki lahko za slovenske javne napise naredimo največ«

Lucija Kavčič | Polona Avanzo

Pogovarjali smo se s predstojnikom Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša in raziskovalcem na Oddelku za zgodovino slovenskega jezika, dr. Kozmo Ahačičem, ki je imel na Slovenski matici ravno danes predavanje o javnih napisih v Sloveniji in njihovi jezikovni ustreznosti.

DEMOKRACIJA: Dr. Ahačič, kakšno je stanje javnih napisov v Ljubljani in drugod po Sloveniji?

Dr. Kozma Ahačič: Stanje ni najboljše, saj zlasti tržni inšpektorat nadzor na tem področju zanemarija – oziroma zanj nima dovolj kapacitet. Na inštitutu smo leta 2024 z raziskovalnim namenom vložili več prijav, ki so obsegale zgolj 100 metrov ene ulice – in prav za vse prijave je inšpektorat ugotovil, da so utemeljene. Kršitelji so kršitve odpravili bliskovito in iz popolnoma poangležene ulice smo dobili zakonito slovensko, angleška so bila le še posamezna poimenovanja.

V primeru Ljubljane pa opozarjate še na več stvari ...

Res zaskrbljujoče je, da inšpektorat dovoljuje, da je npr. celoten center Ljubljane v nezakonitem stanju tudi v tistem delu napisov, ki so nesporno nezakoniti (na primer napis open/closed). Ker se kršitev ne sankcionira, so normalizirane in jih je vsak dan več. Prenašajo se tudi na druga področja jezikovne rabe, saj npr. vse več natarkejev ne zna slovensko, čeprav so v rednem stiku s strankami. Vedno se da spremeniti zakonodajo. A obstoječo zakonodajo je treba spoštovati. Ni prijetno živeti v državi, kjer je kršenje zakonov normalizirano.

Možnosti za izkoriščanje pomanjkljivih zakonskih rešitev je veliko, pravite. Katere so?

Najočitnejšo možnost omogoča »zakonska luknja« v povezavi med zakonom o javni rabi slovenščine, zakonom o gospo-

darskih družbah in samim vpisovanjem poslovnih enot v Poslovni register Republike Slovenije (PRS). Pri vpisovanju imena firme morajo gospodarske družbe slediti jezikovnim določbam zakonodaje, pri poslovnih enotah pa omejitev po interpretaciji odgovornih ni. To pomeni v praksi naslednje. Če želimo dati svojemu baru ime Ana's Little Corner, moramo najprej registrirati firmo po zakonodaji, na primer Dobra pijača, d.o.o. Nato pa je dovolj, da pri vpisu poslovne enote v PRS navedemo, da je ime poslovne enote Ana's Little Corner. Tu ni omejitev in ni nadzora! In angleško ime se znajde v registru. Ker je v registru, ga tržni inšpektorat pojmuje kot zakonitega in ga ne sankcionira.

Zakaj je vse več nezakonitih napisov? Kako bi se dalo ozaveščati javnost in gospodarstvo, da bi bili javni napisi ustrežnejši?

Temeljni vzrok je zagotovo, da se tolerira kršitev in da zato število nezakonitih primerov narašča do neobvladljive mere. Več nadzora bi avtomatično povzročilo večjo pozornost podjetnikov. Ti si namreč želijo delati zakonito in večinoma ne kršijo zakona namerno, ampak iz neozaveščenosti. Priložnost za ozaveščanje so tudi takšni pogovori oziroma predavanja. Potrošniki pa za to lahko naredimo največ: pritožimo se lastnikom, vložimo prijavo na tržni inšpektorat, pogovarjamo se o tem. Vsak lahko doda svoj delček. [D]

Če javni napis ni v slovenščini, se lahko pritožimo lastniku lokala ali vložimo prijavo na tržni inšpektorat.

